

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

ПРИХОДЬКО Г. І.

(Запорізький національний університет)

Рецензія на монографію І. А. Галуцьких «Тілесність в художній прозі англійського модернізму і постмодернізму (когнітивно-семіотичні студії)». – Запоріжжя : «Кругозор», 2016. – 628 с.

Проблема взаємозв'язку мови і мислення була і залишається однією з найбільш актуальних в сучасній лінгвістиці. Серед питань, що залишаються у фокусі уваги дослідників, є феномен значення. Окрім за це, для сучасної науки в цілому, не виключенням в якій є лінгвістика, притаманним є поєднання наукових парадигм, методів тощо, що зумовлено прагненням комплексного і міждисциплінарного підходу до аналізу явищ навколишньої дійсності та поєднання зусиль низки наук на шляху до їх вичерпного та багатоаспектного вивчення. Відтак, в науці сьогодення спостерігаємо розвиток нових наукових парадигм, що виникають на стику різних наукових дисциплін.

Саме такий підхід застосовує авторка рецензованої монографії, оскільки проведене нею дослідження носить характер міждисциплінарний не лише завдяки обраному об'єкту дослідження – тілесності як об'єкту уваги як природничих, так і гуманітарних наук, – а й завдяки запропонованому лінгвістичному підходу до вивчення тілесності як художнього явища, що поєднує досягнення когнітивної лінгвістики, когнітивної поетики та семіотики, утворюючи когнітивно-семіотичне відгалуження лінгвістичного аналізу.

Рецензована монографія Галуцьких І. А. присвячена лінгвістичному дослідженню тілесності як художнього явища, що набуло естетичного переломлення в англійській художній прозі модернізму та постмодернізму із подальшим моделюванням охудожненого тіла як конструкту шляхом розкриття семантико-когнітивних, нарративних та лінгвосеміотичних особливостей інтерпретації тілесності в англійських художніх текстах письменників-модерністів та постмодерністів.

В монографії авторка надає інтегроване уявлення про тілесність в її текстовому втіленні як представлену одночасно в ментальній, текстовій і внутрішньотекстовій площинах. Такий підхід визначає актуальність дослідження, яка зумовлена сучасним спрямуванням філологічних досліджень на уточнення природи взаємозв'язків площини ментальних явищ із вербальними, посередником в яких постають тілесні феномени, що сприяє уточненню характеру взаємодії між мовою та мисленням шляхом з'ясування специфіки об'єктивації в словесних формах знання про світ.

Для досягнення поставленої мети і вивчення тілесності як художнього явища І. А. Галуцьких ставить перед собою низку завдань, серед яких з'ясування змісту понять «тіло» й «тілесність» в гуманітарних студіях і філологічних дослідженнях, характеристика модусів існування тіла в контексті вивчення тілесності, розкриття змісту поняття «художня тілесність», вивчення здобутків наук філологічного напрямку, в яких тілесність вже ставала об'єктом аналізу, розроблення комплексної методики когнітивно-семіотичного аналізу тіла і тілесності як художнього конструкту; виокремлення акцентованих варіантів тіла в нарративній структурі художніх творів та зображення в їх образному просторі тощо, які вирішуються вичерпно, логічно і повно. Це дало зовому авторці розкрити специфіку концептуальної конфігурації тілесності як конструкту, репрезентованої низкою тематичних доменів, серед яких СОМАТИКА, СЕНСОРИКА, ЕМОЦІЇ, МЕНТАЛЬНІСТЬ, на когнітивному рівні, трьома варіантами тіла – еротизованим, сенсорно-чуттєвим та соціалізованим в нарративному вимірі та низкою референтних текстових сигналів, образних засобів та художніх символів на вербальному рівні.

Достовірність отриманих результатів цієї праці забезпечує значний обсяг фактичного матеріалу, представлений корпусом художньої прози англійських письменників-модерністів та постмодерністів на різних хронологічних етапах вказаних літературних течій, а також великий обсяг опрацьованих теоретичних джерел, що дозволили скласти релевантну науково-методологічну базу дослідження.

Новизна й теоретичне значення монографії І. А. Галуцьких полягає в тому, що вона розглядає тілесність не лише в контексті її природної біологічної сутності, а і як визначуваний різноманітними чинниками соціо-культурний конструкт, який утворюється на перетині природного і соціокультурного і робить тілесність інструментом «декодування» культурного досвіду, а також у взаємодії з мисленням та мовою. В монографії вперше сконструйовано інтегративну модель тілесності як художнього явища в художній прозі англійського модернізму та постмодернізму, що здійснено з урахуванням лінгвосеміотичної, лінгвокогнітивної й нарративної перспектив особливостей текстового втілення тілесності в художньому творі. В роботі уточнено розуміння терміну «художня тілесність» та виявлено специфіку інтерпретації тіла як художнього явища, притаманну для художньої картини світу творів письменників-модерністів та постмодерністів. Розроблено комплексну методичку аналізу художньої тілесності як конструкту в сукупності когнітивного, образного-нарративного та вербального вимірів художнього тексту, методичку реконструкції нарративних патернів, що можуть бути екстрапольованими на компоненти текстової структури.

Структура рецензованої монографії є традиційною, складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, переліків використаних джерел.

Перший розділ присвячено систематизації теоретичних засад дослідження, в якому авторка узагальнює сучасний досвід вітчизняної та зарубіжної філософської думки в сфері дослідження тіла та тілесності, підходи до вивчення тілесності в гуманітарних науках, а також модуси існування тіла, зокрема, в охудожненому вигляді, де остання (художня тілесність) постає як об'єкт зображувального мистецтва, так і словесного, до якого належить художня література, що уможливило напрацювання власного комплексного підходу, увібравши міждисциплінарний досвід вивчення тіла та тілесності, змоделювати тілесність як художній конструкт, який здобуває багатовимірне вираження в англійській художній прозі модернізму і постмодернізму.

Другий розділ присвячено опису розуміння тілесності як художнього явища і методики когнітивно-семіотичного аналізу, що постає як комплекс лінгвосеміотичного, нарративного та семантико-когнітивного аналізів, роз'ясненню авторського розуміння тілесності як художнього конструкту в її багатоаспектному прояві як поєднанні фізичного, соціального та духовного.

Третій, четвертий і п'ятий розділи монографії присвячені аналізу варіантів охудожненого тіла, серед яких еротизоване тіло, сенсорно-чуттєве тіло та соціалізоване тіло, акцентовані в художній прозі письменників-модерністів і постмодерністів. У кожному з розділів описано результати когнітивно-семантичного аналізу із реконструкцією концептуальних тропів у тексті та нарративного аналізу із залученням методики реконструкції нарративних патернів, що надає комплексне уявлення про вербальний та нарративний вимір текстового кодування тілесності в художньому тексті.

В загальних висновках констатовано суть комплексного уявлення про тілесність як художнє явище і сконструйованої моделі художньої тілесності, притаманної англійським художнім творам періоду модернізму та постмодернізму, визначено концепцію художньої тілесності, яка може слугувати вивченню онтологічних і гносеологічних властивостей тілесності в сучасному соціо-культурному просторі. Отримані результати відкривають перспективи і для подальшого дослідження тілесності в інших аспектах, яких авторка лише торкається в роботі.

Під час ознайомлення із роботою виникли деякі зауваження. Вони стосуються певного перенасичення технічними деталями, які притаманні більше для стиля викладення результатів в дисертаційній роботі, але здаються надлишковими в монографії, а також деяких неточностей в оформленні бібліографічного апарату. Втім, зауваження не носять концептуального характеру і мають скоріше рекомендаційний, а не обов'язковий характер.

В цілому монографія І. А. Галуцьких є цілісним, завершеним науковим дослідженням, результати якого є значним вкладом в лінгвістику в цілому і когнітивну семіотику і наратологію зокрема. Дослідження характеризується актуальністю, результати якого мають практичне та теоретичне значення, відповідають всім вимогам за ступенем наукової новизни, повноти вирішення поставлених завдань, що можуть бути віднесені до пріоритетних наукових проблем сьогодення.